

Photo: pixabay

ALERT PRAWNY

TARCZA ANTYKRYZYSOWA 3.0 PRZYWRACA BIEG TERMINÓW PROCESOWYCH I SĄDOWYCH W SPRAWACH CYWILNYCH

Z tego alertu dowiesz się, w jaki sposób przepisy Tarczy Antykryzysowej 3.0 wpływają na zawieszony wcześniej, na mocy tarczy antykryzysowej 1.0, bieg terminów procesowych i sądowych w sprawach cywilnych.

Zagadnienia związane z zawieszeniem biegu terminów poruszaliśmy w alercie [TARCZA ANTYKRYZYSOWA A BIEG TERMINÓW PROCESOWYCH I SĄDOWYCH W SPRAWACH CYWILNYCH.](#)

ZAGADNIENIA OGÓLNE

Od chwili pojawienia się epidemii koronawirusa w Polsce środowiska prawnicze wysuwały postulaty związane z wprowadzeniem regulacji chroniącej strony postępowań sądowych przed niekorzystnymi skutkami biegu terminów procesowych. Odpowiedzią na część postulatów miała być Tarcza Antykryzysowa 1.0. Tarcza Antykryzysowa 3.0 zmienia jednak w sposób diametralny wprowadzone wcześniej rozwiązania w zakresie biegu terminów sądowych i procesowych, w związku z czym należy przyjrzeć się dokładnie nowym regulacjom.

Dla przypomnienia, harmonogram wydarzeń związanych z przebiegiem pandemii w kontekście terminów procesowych przedstawiał się następująco:

- I. **02.03.** – uchwalenie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej jako: „**specustawa**”), wejście w życie następnego dnia po dniu ogłoszenia (poza wyjątkami);
- II. **14.03.** – wprowadzenie **stanu zagrożenia epidemicznego** (Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego);
- III. **20.03.** – wprowadzenie **stanu epidemii do odwołania** (Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 roku w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii);
- IV. **31.03.** – uchwalenie ustawy z dnia 31 marca 2020 roku o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (**Tarcza Antykryzysowa 1.0 bądź 1.1**);
- V. **16.04.** – uchwalenie ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 roku o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (**Tarcza Antykryzysowa 2.0**);
- VI. **14.05.** – uchwalenie ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (**Tarcza Antykryzysowa 3.0**).

Do momentu wprowadzenia Tarczy Antykryzysowej 1.0 brakowało kompleksowych regulacji odnoszących się do biegu terminów materialnoprawnych i procesowych w sprawach cywilnych. Uchybienia terminom procesowym mogły być rozpatrywane w kontekście „konwencjonalnych” instytucji prawnych. Niedokonanie czynności procesowej w wyznaczonym terminie mogło być sankcjonowane w trybie wniosku o przywrócenie terminu. Rozwiązania te budziły istotne wątpliwości i mogły prowadzić do wielu niesprawiedliwych rozstrzygnięć.

Tarcza Antykryzysowa 1.0 wprowadziła regulacje zawieszające bieg terminów procesowych i sądowych, stabilizując przynajmniej w pewnym stopniu stan prawny panujący w dobie koronawirusa. Tymczasem Tarcza w wersji 3.0 uchyla większość wprowadzonych na mocy wersji 1.0 rozwiązań.

TERMINY

O istocie terminów w prawie wspominaliśmy już m.in. w naszym alercie z 17.03.2020¹, jednak przypomnijmy, że termin należy rozumieć jako określony moment (dzień) na dokonanie czynności bądź czas, w którym strona postępowania powinna podjąć określone działanie. Podstawowy podział terminów różnicuje je na materialnoprawne i procesowe.

W uproszczeniu **termin materialnoprawny** wskazuje na istnienie pewnego uprawnienia lub obowiązku prawnego. Odnosi się do sytuacji prawnej danego podmiotu, do jego praw i obowiązków o charakterze materialnym, a nie procesowym. Terminem materialnym będzie np. termin przedawnienia, zasiedzenia, upływ okresu wypowiedzenia, uchylenia się od skutków prawnych czynności prawnej dokonanej pod wpływem błędu i inne wynikające przede wszystkim z przepisów kodeksu cywilnego.

Terminem procesowym jest natomiast termin wyznaczony do dokonania czynności procesowej, np. do wniesienia apelacji, zażalenia, skargi o wznowienie postępowania, a także złożenia pisma procesowego, powołania nowych twierdzeń, zarzutów i dowodów. Terminy procesowe dzielimy na: umowne, ustawowe, sądowe oraz instrukcyjne (adresowane do organów procesowych).

W zależności od rodzaju terminu, jego niezachowanie może pociągać za sobą różne konsekwencje. Czynność procesowa podjęta przez stronę po upływie terminu ustawowego lub sądowego jest bezskuteczna.

TARCZA ANTYKRYZYSOWA 3.0 URUCHAMIA BIEG TERMINÓW

Najważniejszym postanowieniem zawartym w Tarczy Antykryzysowej 1.0 dotyczącym terminów było wprowadzenie do specustawy art. 15zsz, którego pierwszy ustęp zawieszal bieg terminów w większości postępowań:

art. 15zsz ust. 1 W okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 bieg **terminów procesowych i sądowych** w:

- 1) postępowaniach sądowych, w tym sądownoadministracyjnych,
- 2) postępowaniach egzekucyjnych,
- 3) postępowaniach karnych,
- 4) postępowaniach karnych skarbowych,
- 5) postępowaniach w sprawach o wykroczenia,
- 6) postępowaniach administracyjnych,
- 7) postępowaniach i kontrolach prowadzonych na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa,
- 8) kontrolach celno-skarbowych,
- 9) postępowaniach w sprawach, o których mowa w art. 15f ust. 9 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 847 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 284),
- 10) innych postępowaniach prowadzonych na podstawie ustaw

- nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres.

Regulacja ta wzbudziła pewne wątpliwości. Zgodnie z literalnym brzmieniem przepisu, do zatrzymania biegu terminów doszło w dniu wprowadzenia stanu zagrożenia epidemicznego, tj. w dniu 14 marca. Natomiast Ministerstwo Sprawiedliwości ogłosiło swoje stanowisko, jakoby przepis ten nie miał mocy

---

¹ [https://www.filipiakbabcz.com/assets/files/KORONAWIRUS%20\(COVID-19\)%20A%20BIEG%20TERMIN%20C3%93W%20MATERIALNOPRAWNYCH%20.pdf](https://www.filipiakbabcz.com/assets/files/KORONAWIRUS%20(COVID-19)%20A%20BIEG%20TERMIN%20C3%93W%20MATERIALNOPRAWNYCH%20.pdf)

wstecznej i wszystkie terminy zostały zawieszono dopiero z dniem wejścia w życie Tarczy 1.0, czyli z dniem 31 marca.

Tarcza Antykryzysowa 3.0 uchyla art. 15zsz. **W praktyce oznacza to, że zawieszono uprzednio terminy bieżą dalej, a te, których bieg na mocy tego przepisu się nie rozpoczął, zaczynają biec.** W obu przypadkach, bieg terminów rozpocznie po upływie 7 dni od daty wejścia w życie Tarczy Antykryzysowej 3.0. Została ona ogłoszona w dniu 15 maja 2020 r.; dniem wejścia w życie (za wyjątkiem pojedynczych przepisów) miał być natomiast dzień kolejny – tj. 16 maja 2020 r. **7-dniowy termin wskazany w ustawie upływa w dniu 23 maja 2020 r.**

Niektóre osoby ze środowiska prawniczego wskazują, że skoro 23 maja przypada w sobotę, to należałoby przyjąć, że rozpoczęcie biegu terminów (czy też ich odwieszenie) nastąpi w dniu 25 maja 2020 r., czyli z następnym dniem roboczym. **Z ostrożności należy jednak uznać, że decydującą w tej kwestii datą będzie 23 maja 2020 r. i to w tym dniu terminy zaczną biec w dalszym ciągu lub od początku.**

URUCHOMIENIE BIEGU TERMINÓW PRZEWIDZIANYCH PRZEPISAMI PRAWA ADMINISTRACYJNEGO

Istotną regulacją Tarczy 1.0 było również postanowienie art. 15zszr dotyczące zawieszenia biegu terminów prawa administracyjnego. Zgodnie z jego fragmentem:

art. 15zszr ust. 1 W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 bieg przewidzianych przepisami prawa administracyjnego terminów:

- 1) od zachowania których jest uzależnione udzielenie ochrony prawnej przed sądem lub organem,
- 2) do dokonania przez stronę czynności kształtujących jej prawa i obowiązki,
- 3) przedawnienia,
- 4) których niezachowanie powoduje wygaśnięcie lub zmianę praw rzeczowych oraz roszczeń i wierzytelności, a także popadnięcie w opóźnienie,
- 5) zawitych, z niezachowaniem których ustawa wiąże ujemne skutki dla strony,
- 6) do dokonania przez podmioty lub jednostki organizacyjne podlegające wpisowi do właściwego rejestru czynności, które powodują obowiązek zgłoszenia do tego rejestru, a także terminów na wykonanie przez te podmioty obowiązków wynikających z przepisów o ich ustroju

- nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu na ten okres.

Również też przepis został uchylony na mocy Tarczy Antykryzysowej 3.0. Wskazane wyżej terminy, których bieg uległ zawieszeniu na mocy przepisu art. 15zszr, zaczną biec dalej najprawdopodobniej w dniu 23 maja 2020 r. (sposób obliczenia tego terminu został już wytłumaczony powyżej). W tym samym dniu zaczną biec terminy, których bieg zgodnie z art. 15zszr nie rozpoczął się.

NALEŻY ZACHOWAĆ OSTROŻNOŚĆ

W sytuacji dalszego biegu terminów należy przede wszystkim dokładnie przejrzeć wszystkie pisma sądowe, w których sąd zakreślił termin do dokonania danej czynności. **Szczególną ostrożność powinniśmy zachować w stosunku do pism doręczonych przed 31 marca 2020 r.** Większość sądów przyjęło bowiem bezkrytycznie stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości, zgodnie z którym terminy zostały zawieszono dopiero z dniem wejścia w życie Tarczy 1.0.

Jeśli sądy będą postępować zgodnie z wspomnianym wyżej stanowiskiem Ministerstwa Sprawiedliwości, to w przypadku orzeczenia otrzymanego cztery dni przed 31 marca 2020 r., od którego przysługuje apelacja, od momentu uruchomienia dalszego biegu terminów, z ustawowych 14 dni pozostaje nam tylko 10. Podobnie, w sytuacji, gdy trzy dni przed 31 marca r. otrzymaliśmy orzeczenie, od którego

istnieje możliwość złożenia zażalenia w terminie 7 dni. Gdy terminy rozpoczną dalszy bieg, na wniesienie zażalenia będziemy mieli jedynie 4 dni.

Powyższe może znacznie utrudnić sytuację procesową wielu osób. Strony i ich pełnomocnicy będą musieli pospieszyć się z pismami procesowymi, co z kolei może prowadzić do licznych pomyłek i niedopatrzeń.

W przypadku pism otrzymanych po 31 marca 2020 r., należy przyjąć, że terminy zasadniczo rozpoczną bieg w dniu 23 maja. Pamiętajmy, by nie przegapić tego momentu.

ZAPEWNIAMY POMOC

Na wszelkie Państwa pytania dotyczące obowiązków i uprawnień stron w postępowaniach sądowych w związku z epidemią COVID-19 odpowiedzą prawnicy FILIPIAK BABICZ LEGAL Spółka komandytowa z siedzibą w Poznaniu.

Zachęcamy do regularnego odwiedzania strony [KORONAWIRUS – ALERTY PRAWNE FILIPIAK BABICZ LEGAL sp. k.](#) w celu pozostawiania na bieżąco z informacjami dot. tarczy antykryzysowej, a ponadto także w celu zapoznania się z pozostałymi prawnymi materiałami, mającymi ułatwić przedsiębiorcom funkcjonowanie w dobie epidemii.

Rafał Kowalczyk
adwokat
r.kowalczyk@filipiakbabcz.com

Natalia Mielewczyk
asystent
n.mielewczyk@filipiakbabcz.com